

Stiftelsen Fistulasjukhuset

2005-05-09

Studieresa till Etiopien för att besöka Fistulasjukhusen i Addis Ababa och Bahir Dar samt Yirgalem den 19 –27 februari 2005.

Lördagen den 19 februari

Den 19 februari reste en delegation till Etiopien. I gruppen ingick sju ledamöter i styrelsen för Stiftelsen Fistulasjukhuset, sex riksdagsledamöter och två läkare från Umeå i gruppen.

Avresa skedde från Arlanda tidig morgon. Förutom eget bagage fördelades väskor innehållande skor och filter som skulle delas ut på sjukhusen.

Ankomst till Addis Abebas flygplats 04.00 söndag morgon. Alla var ganska trötta efter en lång resa. Fistulasjukhuset hade avtalat med två taxichaufförer att möta oss och de tog hand om bagage och resenärer. Efter allt stuvande med väskor kom vi till Golfklubben i huvudstaden där vi skulle bo.

Söndagen den 20 februari

Efter en natt med få sömntimmar vaknade vi till en härlig förmiddag med sol och vi åt sen frukost ute i trädgården med en genomgång av det kommande programmet. Det var sedan lunch på Golfklubben. Vi satt ute under soltak tillsammans med dr. Catherine Hamlin och barnmorska Ruth Kennedy från Fistulasjukhuset. Himlen var klarblå och bergen runt omkring syntes i trolsk dimma. Sedan företog vi en promenad till Fistulasjukhuset eftersom det var gångavstånd.

Sjukhuset låg där mitt i stadsvimlet men ändå en liten oas för sig. Vackra blommor och träd och gräsmattorna lyste gröna runt de olika byggnaderna som tillhörde sjukhuset. Dr. Catherine Hamlin har medverkat till att utforma sjukhusområdet. Innan rundvandringen på sjukhusområdet fick vi komma in i en tukul/samlingssal. Vi fick en bra information om vad som händer och sker med kvinnorna och varför de drabbas av sina förlossningsskador. Från stiftelsen överlämnades operationsträskor och andra presenter som sedan skulle fördelas ut bland personal och patienter. Det finaste var att få se allt i verkligheten och få möta alla dessa unga kvinnor som genomgått operation och de som väntar på ingreppet. Framförallt förstod vi att man genom olika länders bistånd är rustad att ta hand om de kvinnor som är i behov av hjälp. Idag utför man 1200 operationer per år på sjukhuset i Addis Ababa.

Måndag den 21 februari.

Efter frukost bussades vi in till centrum för växling av valuta på banken och lite förmiddagsshopping. Vi hade sedan avtalad tid med Svenska Ambassaden. Där informerade ambassadör Håkan Åkesson, Ingrid Löfström Berg m.fl. om läget i Etiopien, det svenska biståndet och arbetet på ambassaden.

Etiopien är unikt jämfört med andra afrikanska länder då man inte har något kolonialt förflutet. Landet var länge ett stort isolerat rike som var misstänksam mot sina omgivande grannar och var länge ett feodal välde. Just nu har man fred och ingen påtaglig hungersnöd och torka. Inga kontakter förekommer med Eritrea. De oroligheter som pågår i angränsande länder påverkar även utvecklingen i Etiopien negativt. I landet med 70 miljoner invånare talas 40 olika språk. Administrativt är landet uppdelat i nio olika regioner med långtgående

självbestämmande. Det finns emellertid en etiopisk nationalkänsla. Fattigdomen i landet är mycket svår och det finns många frågetecken inför framtiden. Den etiopiska bonden har inte fått det bättre och det handlar om majoriteten av den etiopiska befolkningen. Det håller på att skapas en medelklass i landet vilket kan innebära en möjlighet till utveckling i landet. Den starka befolkningsökningen i landet gör att de resurser som skapas inte räcker till alla. Staten äger all jord och bönderna arrenderar den för en viss tid. Osäkerheten om framtiden innebär att man inte gärna investerar, vilket bl.a. innebär att jorden eroderar och försörjningsmöjligheterna blir sämre. Landets dåliga vägnät och mindre väl fungerande distributionsnät gör att man inte gärna producerar för avsalu när man sedan har svårt att sälja sina varor. Där till kommer ett lågt pris på kaffe och dålig utbildningsnivå. Dessutom är korruptionen mycket utbredd i landet. Det finns ingen oberoende radio men det är på gång en fri kanal.

Efter informationsmötet bjöd ambassadören på lunch. Sveriges ambassadör Håkan Åkesson med övriga medarbetare tog emot oss i ambassadparken som prunkade av blommor och livliga diskussioner utspann sig under samvaron.

Vi hann med en tur i huvudstaden efter besöket på ambassaden. På gatorna myllrade det av människor och bilar. Det var mest taxibussar av Toyotamodell och mindre bilar av Ladavariant. Åsnor, får, getter och en och annan ko syntes i gatuvimlet. Vi frapperades av att vi knappast såg några olyckor där bilar var inblandade trots den enorma mängd av bilar som fanns. Trafiken var av "tutande" karaktär ty man varnade hela tiden vid omkörningar av fordon och levande varelser.

Tisdag den 22 februari.

Bahir dar

Denna morgon var det tidig väckning för den grupp som skulle flyga till Bahir Dar. Den andra gruppen reste litet senare med buss till Yirgalem. Gruppen till Bahir dar bestod av Ulla Paulsson, Inger René, Majlis Fridén, Christina Andersson, Britta Rådström, Marita Aronsson samt läkarparet från Umeå Othon och Anne Lalos. Med som guide var Solomon som är koordinator före det inhemska out-reachprogrammet på Fistulasjukhuset. Han blev sjuk under resan, troligen malaria, men hängde med ändå. Flygresan norrut tog en timma. Busstaxi in till stadens centrum skedde genom ett kargt landskap med magra kor och åsnor som bar risgrenar och annan packning. Människorna rörde sig kring åkerlappar och hyddor. Vi kom in i staden och for förbi planteringar av träd och blommor i mitten och på sidorna av gatorna. Tana hotell där vi bodde ligger vid Tanasjön.

Senare åkte vi till regionsjukhuset i Bahir dar och fick guidning av den nyinvigda Fistulakliniken av föreståndarinnan, Sr Wudie, tillika barnmorska, som visade sig vara en eldsjäl, driftig och kunnig inom sitt område. Kliniken var ren och fin och personal stod vid sängarna och det såg tryggt ut för de som vårdades där. Vi delade ut en del av de färgglada filtarna från Mora som vi haft med oss.

Yirgalem

Gruppen som gav sig iväg till Yirgalem var Helena Bargholtz, Catharina Elmsäter-Svärd, Carin Palmcrantz, Anne Ludvigsson, Britt-Marie Boudrie, Margareta Andersson och Renate Moberg.

Syftet var att besöka ett av de statliga regionsjukhusen som skall få ett Fistulaannex.

Som guide hade vi Mascara som är sjuksköterska på Fistulsjukhuset. Hon talade en alldeles utmärkt engelska.

Vi skumpade iväg med buss och det var en upplevelse med åsnor och getter som gick över vägen. Rätt som det var kom en herde med sin hjord. Vad värre var att det dök upp barn på vägen och bussen körde ibland i 90 km/ timmen. Men vi hade väl någon som vakade över oss! Och Jakarandaträden blommade i blått!

Det första som hände på vår rutt till Yirgalem var att vår chaufför hade glömt att betala en slags tull när vi passerade genom en stad och därför blev vi stoppade av en vakt och chauffören åkte på dryga böter. Han blev alldeles förtvivlad. Men vi erbjöd oss att betala böterna och då sken han upp.

Vi skulle bo på ett hotell i en by utanför Yirgalem men när vi kom dit sa man att det inte fanns något reserverat. Vi stod på oss men det hjälpte inte. Då bad vi Mascara att ringa till Ruth Kennedy på Fistulasjukhuset. Vi tror att de väntade sig en grupp prydliga parlamentariker och så kom vi i skrynkliga byxor, jeans och shorts, så det kunde ju inte stämma! Allt ordnade sig dock till slut och vi sov i sängar med moskitnät omkring sängen.

Det sjukhus som vi besökte i Yirgalem hade en gång grundlagts av kung Olav av Norge och uppförts med norska pengar. Norska biståndsorganet Norad bidrar med medel till uppbyggnaden av fistulakliniken. Nu var det alltså ett bygge på gång med en avdelning för Fistulapatienter. Dels är sjukhuset i Addis Abeba för litet och dels är det för lång väg för många flickor att komma till Addis Abeba så detta med att bygga upp Fistulaannex intill regionsjukhus är en väg att nå fler flickor. Meningen är att patienterna ska opereras inne på det statliga sjukhuset och sedan bo och vårdas i det nya annexet. Det bli plats för tjugo patienter. Man höll på att gräva grunden när vi var där och tror att man blir klar att ta emot de första patienterna redan i sommar.

En ung läkare visade oss runt på sjukhuset och inte var det en standard som vi var vana vid men man tog emot alla som behövde hjälp och hade man inga pengar fick man hjälp ändå. Senare besökte vi en sjö, mycket vackert belägen. Där kom en man fram till oss och talade svenska. Han bodde i Stockholm och var tillbaka i sitt hemland för att börja med import till Sverige av kaffe. Vi ”bytte kort” och tänker ta kontakt med honom för det seminarium vi ska ha i oktober på Alla Kvinnors Hus i Stockholm – då kan han kanske stå för kaffeceremonin på något sätt!

Onsdag den 23 februari.

Bahir dar

En ny varm dag + 32 Celcius, i Bahir dar och utcheckning från hotellet efter frukost. Båttur på Tanasjön och målet var ett 1400-tals grekiskt kloster som låg på en liten ö. Klostret var skymt av allt buskage. Där bodde 35 munkar och några få nunnor. Från 16 års ålder kan man frivilligt bosätta sig på ön och förblir där sedan resten av sitt liv. Vi guidades i kyrkan dit kvinnor och män trädde skolösa genom skilda dörrar. Därinne fanns vackra och färgstarka bibliska målningar och Jesus framträdde i centrum. Båtturen gick samma väg tillbaka på den lugna Tanasjön. Vi såg papyrusbåtar som fraktade stora mängder av grenar och lövverk av träd. Hållbarheten för en sådan farkost sades vara 3 månader. En stor ansamling av pelikaner och andra fåglar såg vi på håll från båten.

Innan lunch åkte vi upp på en höjd och färdades förbi vackra jakarandaträd med sina blå blommor. Vi såg ut över Blå Nilen som slingrade sig nere i dalen och även en del av staden syntes.

Vi bjöds på en mycket god lunch av de vårdbiträden, f.d. patienter från Fistulasjukhuset, som arbetade på kliniken. De bodde nära sjukhuset och vi var inbjudna dit. Lunchen avslutades med den för Etiopien typiska kaffeceremonien. Kaffet smakade gott. Sr Wudie från Fistulakliniken deltog och ett Fistula gåvogram överlämnades med en summa pengar som skulle gå till sjukhusets verksamhet.

Gruppen for sedan och träffade Amhara Women's Association som verkar i Bahir Dar. W/o Misrak Mamo berättade bl.a. att de försöker förhindra giftermål för kvinnor före 18 års ålder. Ett stort problem i området är de våldtäkter som sker på skolflickor under deras långa vägar till skolan som sker genom delvis obebodda trakter. I grannregionen Oromo är problemet att flickorna kidnappas för att på så sätt tvinga henne att gifta sig. Då utgår inget brudpris för flickan och familjen går miste om den intäkten. Organisationen har ett bra samarbete med Fistulakliniken. Sedan var det dags att ta adjö och flyga tillbaka till Addis Abeba.

Yirgalem

På hemvägen från Yirgalem till Addis Abeba besökte gruppen en skola. Det var inte planerat men vi bad Mascara och chauffören att fråga om vi fick komma in och vi blev mycket väl mottagna. Skolan hade 3000 elever – hälften gick på förmiddagen och hälften gick på eftermiddagen. De lärde sig engelska men det var svårt att prata med dem; lärarna kunde engelska bra. Egentligen börjar etiopiska barn skolan när de är 7 år och går åtta år i skolan men problemet är att barnen behövs hemma i jordbruket och därför är det vanligt att föräldrarna håller barnen hemma. Den lektion vi fick besöka var en biologilektion och läraren blev överlycklig när han fick veta att vi kom från Fistulasjukhuset. Han hade veckan innan tagit upp problemen med tidiga äktenskap, tidiga förlossningar, preventivmedel, HIV/AIDS och kvinnlig könsstympning. Så vi redogjorde med Mascaras hjälp för vad Fistulasjukhuset är och vad man gör där. Eleverna satt som ljus! Eftersom det är ont om läroböcker hade man på skolans mur ritat upp kvinnans könsorgan och mannens könsorgan! Läraren berättade att det var vissa av hans kolleger som blivit chockade men de flesta tyckte att detta var ett bra sätt.

Åter i Addis Abeba på eftermiddagen. Vi var angelägna om att få berätta för våra reskamrater vad vi varit med om i Bahir dar respektive Yirgalem och också att få höra vad de andra hade upplevt på sin resa. Vid middagen fick vi möjlighet att utbyta erfarenheter.

Torsdag den 24 februari.

Dags för riksdagskvinnorna att besöka parlamentet. Man träffade där dr. Petros Olango och medlemmar av kvinnor som ingår i ett utskott som handlägger samhällsfrågor. Ett stort mål är att lyfta landet ur fattigdomen med demokratiska instrument inom alla sektorer.

På kvällen kom dr. Kamel Esseghairi från Africa Union (AU) till Golfklubben och berättade om deras arbete. Föregångaren till AU, OAU, bildades 1963 och målet har varit och är att ena de olika staterna inom olika samhällsstrukturer både det civila, juridiska, ekonomiska och politiska området. Varje dag dör 12 000 barn mellan 1-5 år i malaria. HIV/Aids ger ett demografiskt gap i befolkningen då människor i de produktiva åldrarna dör och lämnar de äldre och barnen att klara sig bäst de kan.. Han hade dessutom bett Angela Mowumba från Uganda, som tidigare arbetat på enheten med HIV/Aidsfrågor, att berätta framför allt om kvinnors situation i Afrika, vilket hon gjorde med stort engagemang. Mikrokrediter och

kooperativ nämndes bl.a. Mr Carlos van Fuél konsult till AU och chef för Röda Korset, med rötter utanför Afrika berättade om sitt arbete. Efteråt åts en gemensam middag på Golfklubben.

Fredag den 25 februari.

På fredagen träffade några av oss, en grupp kvinnliga jurister som hjälpte misshandlade kvinnor (EWLA). Deras arbete påminde om våra kvinnojourer. Nu gäller en ny familjelag och en ny strafflag. Det är helt ok på papperet med skilsmässa och döttrar ärver lika mycket som söner men i praktiken är det inte så. Abort är tillåtet i våldtäktsfall, incest och om modern var mycket sjuk.

Denna dag var det också dags för ett besök hos hälsoministeriet. Gruppen togs först emot av Mr. Brook från UD. Han läser ekonomi och till hösten ska han åka till Wien och studera diplomati under ett år. Han berättade att det måste bli stabilitet i Somalia innan det kan hända något positivt för Etiopiens del. African Union arbetar med ett stort projekt för att implementera sina åtaganden och de ideér man har. Strax efter kom Mr. Yohannes Tadesse chef för hälsoservice och utbildningsväsendet och Tsigie Roman, chef för kvinnornas affärsbyrå samt Mr. Ahmed Yiman som verkade för offentlig förvaltning och myndighet för att besvara frågor och informera om hur man arbetar i landet utifrån hälsoministeriet. Carin Palmcrantz ordf. i Stiftelsen Fistulasjukhuset berättade om den och vi i delegationen fick presentera oss själva.

Vi fick bl. a. information om att frågor som kvinnors hälsa och utbildning finns på agendan. Samhället bygger på förlegade traditioner som tar tid att förändra. Man satsar också på familjens situation och tar med männen i utbildning. I massmedia lyfter man frågan om sex före giftermål och många andra sociala problem. Man har hög dödlighet i landet bland barn och kvinnor men trots det ökar befolkningen ty man satsar inte tillräckligt på födelsekontroll. Man har idag för dåliga instrument för att få ner födelsetalet och här behövs nog hjälp utifrån. UNICEF och SIDA har program för att minska fattigdom och dödlighet och att arbeta för tryggare familjer. En del skolor serverar mat för eleverna och det vill man utvidga. Många elever får gå långa vägar till skolan och man har startat diskussion om skolskjutsar. Det finns idag åtta skolor som utbildar barnmorskor men det räcker inte ty behovet är mycket större, speciellt ute på landsbygden.

Under fredagen träffade parlamentarikerna en statssekreterare från det etiopiska utrikesdepartementet. Mötet var mycket givande och han berättade om kontakterna och avtalen med Eritrea. Utvecklingen i Eritrea måste gå åt rätt håll annars faller hela regionen tillbaka, menade han. Han berättade också om utvecklingen i landet med fattigdom, jordlöshet och analfabetism på landsbygden. Man har börjat på en jordreform som skall leda till att bönderna får ett tydligt och mer långsiktigt arrendekontrakt så att de vågar satsa på jordbruket. Fortfarande har man inte tillräckligt med mat och när det blir torkår blir det hungerkatastrofer om inte FN hjälper till.

Lördag den 26 februari.

Vi åt frukost som vanligt ute i det gröna med solen lysande på oss. Det var sedan dags att åka till en marknad som anordnas varje månad av olika NGO:s. Man höll till vid en kyrka i staden. På marknaden var det livlig kommers och många besökare kunde välja bland fina handgjorda alster.

Sedan var det avfärd mot Desta Mender som låg 1,5 mil utanför huvudstaden. Vägen dit var krokig och slingrig samt knölig. Vi hade emellertid bra bilar från Fistulasjukhuset med rejäla däck. Man höll på att bygga en ny fin asfaltväg bredvid den nuvarande.

I Desta Mender får bl.a. de kvinnor som väntar på operation tillbringa sin tid när det är fullbelagt på sjukhuset i Addis förutom de f.d. patienter som bor där permanent – idag drygt 30 st. Namnet på byn kan översättas som "Glädjebyn" - en oas ute i det etiopiska landskapet som har varit möjligt att bygga och driva med bistånd från olika länder bl.a. Sverige. Blommor, fruktträd och grönsaksodlingar och allt var mycket fint och välordnat. Vi blev bjudna på en underbar lunch som de unga kvinnorna lagat. Vi delade också ut resterande filter från Mora och en del väskor. Föreståndare för Desta Mender är Sr Beletech, en fd barnmorska. Värden för vårt besök heter Mike Melles och vad man såg går han helt in för sin uppgift.

Vi passade på att ha styrelsemöte när vi var på Desta Mender. Men vid sen eftermiddag ville chaufförerna hem så att mötet ajournerades. Det hade börjat att regna och åskade rejält. Vägen hem hade inte blivit bättre av allt regn. Stundtals var det skyfall och totalt regnade det i 4 timmar. Vårens regnperiod med de "små regnen" hade börjat. Det var säkert välkommet regn ty regnperioden med de "stora regnen" kommer inte förrän i juli och pågår till september. Tillbaka på Golfklubben fortsatte styrelsen sitt sammanträde.

Söndag den 27 februari.

Väckarklockan ringde okristligt tidigt denna söndagsmorgon. Men nu var det dags för hemfärd. En vecka som varit oerhört intressant. Fistulasjukhuset live efter alla bilder, videofilmer och berättelser var enormt att få se på riktigt. Alla dessa unga kvinnor som har turen att få hjälp och bli botade av skickliga läkare och duktig personal och sedan kunna gå vidare i livet.

Nu får vi arbeta vidare inom Stiftelsen Fistulasjukhuset efter alla intryck på näthinnan och låta insamlingsarbetet fortskrida ty det behövs verkligen. Vi som varit där och sett allt med egna ögon får nu bli ambassadörer och sprida information vidare.

Vid pennan
Ulla Paulsson vice ordf.,
Renate Moberg,
Margareta Andersson,
Christina Andersson